

2. Бех І. Виховання особистості : у 2 кн. : навч.-метод. видання / І. Бех. — К. : Либідь, 2003. — 280 с.
3. Великий тлумачний словник сучасної української мови : 170 000 / авт. і голов, ред. В. Т. Бусел. — К.; Ірпінь : Перун, 2004. — 1425 с.
4. Доронова Т. Взаимодействие дошкольного учреждения с родителями / Т. Доронова // Дошкольное воспитание. — 2004. — № 1. — С. 60—68.
5. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України ; гол. ред. В. Г. Кремень. — К. : Юрінком Інтер, 2008. — 1037 с.
6. Закон України «Про дошкільну освіту» // Освіта України. Ненормативно-правові документи. — К. : Міленіум. 2001. — С. 63—86.
7. Макаренко А. С. Лекції про виховання дітей / А. С. Макаренко / Книга для батьків. — К. : Рад. шк., 1980. — 328 с.
8. Макаренко А. С. Вибрані педагогічні твори // Статті, лекції, виступи. — К. : Радянська школа. — 1947. — 274 с.
9. Психологічний словник / за ред. В. І. Войтка. — К. : Вища школа, 1982. — 215 с.
10. Сухомлинський В. О. Вибрані твори : у 5 т. / В. О. Сухомлинський. — К. : Рад. школа, 1977. — Т. 4. — 637 с.
11. Сухомлинський В. О. Вибрані твори : у 5 т. / В. О. Сухомлинський. — К. : Рад. школа, 1977. — Т. 5. — 638 с.
12. Сухомлинський В. О. Батьківська педагогіка / В. О. Сухомлинський. — К. : Рад. школа, 1978. — 263 с.
13. Сухомлинський В. О. Методика виховання колективу / В. О. Сухомлинський / Вибр. твори : у 5 т. — К. : Рад. школа, 1976. — Т. 1 — С. 425.
14. Ушинський К. Д. Вибрані педагогічні твори : у 2 т. / К. Д. Ушинський. — К. : Рад. школа, 1983. — Т. 1. — 488 с.
15. Філософський енциклопедичний словник: близько 1700 статей / В. І. Шинкарук. — К. : Абрис, 2002. — 742 с.
16. Філософський словник / за ред. В. І. Шинкарука. — К. : Голов, ред. УРЕ, 1986. — 800 с.
17. Харламов Н., Крилова С. Філософський словник. Людина і світ / Н. Харламов, С. Крилова. — К. : КНТ, Центр навчальної літератури, 2007. — 264 с.
18. Хрестоматія з історії дошкільної педагогіки : навч. посіб. / за заг. ред. З. Н. Борисової. — К. : Вища школа, 2004. — 511 с.

SOKOLOVSKY O. S.

Mykolaiv

INTERACTION PRE-SCHOOL PROGRAMS AND FAMILIES IN FORMATION OF VALUE ATTITUDE TO WORK PRESCHOOL CHILDREN

The article reveals the essence of the definition of «value treatment». The necessity of forming valuable attitude to labor preschool children under the influence of pre-school and family.

Keywords: family of, interaction, creation, value attitude, work.

СОКОЛОВСКАЯ А. С.

г. Николаев

ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ ДОШКОЛЬНОГО УЧЕБНОГО ЗАВЕДЕНИЯ И СЕМЬИ В ФОРМИРОВАНИИ ЦЕННОСТНОГО ОТНОШЕНИЯ К ТРУДУ ДЕТЕЙ СТАРШЕГО ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА

В статье раскрывается сущность дефиниции «ценностное отношение». Обосновывается необходимость формирования ценностного отношения к труду под влиянием дошкольного учебного заведения и семьи детей старшего дошкольного возраста.

Ключевые слова: семья, взаимодействие, формирование, ценностное отношение, труд.

Стаття надійшла до редколегії 23.03.2014

УДК 378.14+371+378.02

СТЕПАНОВА Т. М.

м. Николаїв

МЕТОДИЧНА ПІДГОТОВКА СТУДЕНТІВ МАГІСТРАТУРИ ДО ВИКЛАДАННЯ ФАХОВИХ ДИСЦИПЛІН

У статті розкриваються окремі погляди науковців на проблему підготовки студентів магістратури до викладацької діяльності. Визначається сутність, значення і характеристика ключових компетенцій майбутнього фахівця галузі дошкільної освіти. Подається перелік фахових дисциплін, завдяки яким здійснюється професійне зростання майбутнього викладача, формується його методична культура. Звертається увага на читання інтерактивних лекцій як таких, що дозволяють поєднати керівну роль викладача з високою активністю студентів.

Ключові слова: викладацька діяльність, професійна підготовка, інтерактивна лекція, освітні компетенції, методична культура, методична підготовка.

Постановка проблеми. Процес підготовки нової генерації науковців, здатних позитивно впливати на суспільний розвиток, потребує зростання якості знань, докорінного оновлен-

ня його науково-методичного забезпечення. Стратегія розвитку сучасного українського суспільства в умовах соціально-економічних реформ об'єктивно потребує підвищення ви-

мог до освітньої системи та професійної підготовки фахівців високої кваліфікації. Підготовка майбутніх фахівців до викладання педагогічних дисциплін у вищих навчальних закладах сьогодні спрямована на підвищення їхнього престижу та соціального статусу. Актуалізують необхідність підготовки студентів магістратури до професійної діяльності й такі державні документи, як Закони України «Про вищу освіту», «Про дошкільну освіту»; Концепція педагогічної освіти, де йдеться про професійне зростання викладача ВНЗ.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Вища педагогічна освіта виконує особливу, ключову функцію у формуванні сучасної людини, її інтелектуального та духовного потенціалу. Проблеми підготовки студентів магістратури до викладацької діяльності присвятили свої праці такі науковці, як Г. Беленька, І. Богданова, В. Бондар, Б. Ліхачов, Е. Карпова, В. Нестеренко, А. Хуторської та ін.

А. Хуторської, розглядаючи процес трансформації соціального досвіду студента в особистісний, зауважує, що він відбувається завдяки таким умовам:

- кожен студент має можливість створити свій продукт до того, як познайомиться з аналогічними результатами своїх одногрупників, що попереджає копіювання студентами чужого освітнього змісту;
- демонстрація студентських освітніх продуктів відбувається за участі викладача, який на свій розсуд обирає або індивідуальний перегляд результатів роботи студента, або його колективну демонстрацію, що забезпечує контроль над якістю змісту освіти, що розглядається колективно;
- будь-який студентський освітній продукт незалежно від його якості слугує стимулом для його аналізу і вдосконалення автором, у тому числі і через співставлення з культурними аналогами [3].

У процесі магістерської підготовки фахівців до викладацької діяльності, вони прослуховують крім лекційних курсів різних методик викладання ще й дисципліни, пов'язані з пошуково-дослідною діяльністю студентів, та проходження ними асистентської практики, під час якої їм надається можливість реалізувати теоретичні знання з викладання різних методик в практичну діяльність. Саме під час практичних занять та педагогічної практики студентів магістратури й відбувається реалізація зазначених А. Хуторським педагогічних умов.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття. Методична підготовка студентів магістратури передбачає науково-методичне і навчально-методичне забезпечення. Під науково-методичним забезпеченням педагогічної підготовки магістрів слід розуміти науково-методичну літературу та інформаційні засоби, що сприяють формуванню їх наукового світогляду та педагогічного професіоналізму. Щодо навчально-методичного забезпечення – це система дидактичних методів, форм, засобів, які сприяють взаємодії викладача і магістранта і спрямовані на вдосконалення навчального процесу й підвищення його ефективності та продуктивності. Завдяки науково-методичному і навчально-методичному забезпеченню навчального процесу в магістратурі ВНЗ, зокрема на спеціальності «Дошкільна освіта», відбувається формування і розвиток у майбутніх фахівців професійних компетенцій, які виступають ключовими складовими освітньо-кваліфікаційної характеристики фахівця певного освітнього напрямку.

Формування цілей статті. У статті розкриваються сучасні підходи підготовки студентів магістратури до викладацької діяльності. Подаються погляди науковців на зазначену проблему.

Виклад основного матеріалу дослідження. Як зазначають Е. Карпова і В. Нестеренко, в європейських країнах споживачі результатів освітніх систем оцінюють якість освіти та підготовленість фахівців за рівнем їх компетентності, швидкості опанування відомих компетенцій і здатності створювати нові компетенції [2].

Розкриваючи роль освітніх компетенцій у стандартах, учені (В. Краєвський і А. Хуторської) зауважують, що освітні компетенції є наслідком особистісно діяльнісного підходу до освіти, оскільки відносяться до особистості студента і формуються і перевіряються у процесі виконання ним певним чином складеного комплексу дій. Освітні компетенції відносяться не до всіх видів діяльності, в яких бере участь людина, а лише до тих, які охоплюють основні освітні галузі і навчальні предмети. Такі компетенції відтворюють освітньо-діяльнісну складову вищої освіти і за-

кликані забезпечити комплексне досягнення її цілей [3].

На думку вчених, відповідно вимог до рівня підготовки спеціалістів освітні компетенції становлять інтегральні характеристики якості підготовки студентів, пов'язані з їх здібністю цільового осмисленого застосування комплексу знань, умінь і способів діяльності відносно певного міждисциплінарного кола питань [3].

А. Хуторський вважає, що перелік ключових компетенцій потребує відбору і деталізації як за курсами навчання, так і за навчальними дисциплінами і освітніми галузями. Розробка освітніх стандартів з окремих предметів повинна враховувати комплексність змісту освіти, що в них представляється, з погляду внеску у формування загальних ключових компетенцій. Під час розробки «Обов'язкових мінімумів...» і «Вимог ...» визначають необхідне достатнє число пов'язаних між собою реальних об'єктів, що вивчаються, і знань, умінь, навичок і способі діяльності, які при цьому формуються. У результаті стандарт буде забезпечувати не лише розрізнену предметну (за курсами дисциплін), а й цілісну компетентісну освіту. У цьому випадку освітні компетенції студента стануть відігравати багатофункціональну метапредметну роль не лише у вузі, а й у колі друзів, у майбутніх виробничих стосунках, під час проходження педагогічної виробничої практики [6].

Так, опираючись на соціокультурноспрямовану роботу зі студентами, сприяючи осмисленню, привласненню й відтворенню ними змісту методик і технологій педагогічної діяльності, ми, тим самим, формуємо в них методичну культуру майбутнього викладача ВНЗ.

Отже, зміст освіти у ВНЗ відповідно до освітньо-кваліфікаційного рівня «Магістр» фахівця галузі дошкільної освіти повинен формувати спеціальні навички і давати світоглядні знання та уявлення.

До педагогічних фахових дисциплін, що викладаються в магістратурі за спеціальністю «Дошкільна освіта», відносяться: «Методика викладання дитячої психології у вищій школі», «Актуальні проблеми дитячої психології», «Методика викладання дошкільної педагогіки у вищій школі», «Актуальні проблеми дошкільної педагогіки», «Викладання методик

образотворчої діяльності та розвитку художньої творчості дітей», «Викладання дисциплін природознавчого циклу», «Викладання дисциплін логіко-математичного розвитку дітей дошкільного віку», «Методика викладання дошкільної лінгводидактики», «Викладання навчальних дисциплін оздоровчого спрямування», «Методологія і методи науково-педагогічних досліджень та їх організація і проведення в галузі дошкільної освіти» та ін. Слід зауважити, що курс «Педагогіка вищої школи» для студентів магістратури сприяє підготовці студентів до виконання обов'язків викладача вищого навчального закладу; проведення науково-пошукової роботи та до керівництва дослідницькою роботою студентів; організації навчально-виховного процесу в спеціалізованих гімназіях, коледжах; до управлінської діяльності в органах управління освітою.

Сучасний рівень підготовки студентів магістратури орієнтує викладача на перехід від педагогічного традиціоналізму до впровадження нових форм і методів проведення лекційного заняття. З цією метою, як зауважує Г. Беленька, доцільно запроваджувати читання інтерактивної лекції. Інтерактивна лекція дозволяє поєднати керівну роль викладача з високою активністю студентів на основі використання сучасних інтерактивних технологій [1]. Викладання програмного матеріалу, на її думку, здійснюється шляхом активізації знань студентів як ретроспективних, що побудовані на базі міжпредметних зв'язків, так і новостворених, які студент отримує під час лекції за допомогою викладача та самостійного мислення.

Як відомо, лекція визначає шляхи здійснення всіх видів і форм навчання у вищому навчальному закладі. Вона закладає основи розуміння і ставлення до предмету. Лекція – це стрункий систематичний і системний виклад певної наукової проблеми або її частки. Тому лекція є найважчою формою роботи, оскільки лектор завжди виступає одночасно в кількох ролях: оратора, який переконує аудиторію, пропагує науку, захищає або відкидає якісь положення; вченого, який розглядає явища і факти, положення, закономірності, спонукає, дає поштовх науковому мисленню студентів, їх самостійності і творчості; педаго-

га, який озброєний матеріалом високої виховної наукової цінності, добре знає свою аудиторію, володіє дієвою методикою викладання; психолога, який відчуває аудиторію загалом і кожного студента зокрема і використовує знання людської психіки для реалізації головних завдань навчання і виховання.

Однією з основних видів лекцій, що пропонується для роботи зі студентами, є **проблемна лекція**. Проблемна лекція ставить за мету розвинути творчі здібності студента, спрямувати його в напрямі здобуття нових знань через власну ініціативу та активність у навчанні. Прочитана проблемна лекція з певної теми завжди має пошуковий характер. Особливістю такої лекції є те, що викладач визначає проблему, яка потребує її вирішення під час лекції. При цьому лектор не тільки висуває проблему, а й організовує процес її розв'язання, активізує студентів, залучає їх до обговорення, висловлювання думок і прийняття рішень. Читання проблемної лекції орієнтує викладача і студентів на спільну роботу в процесі взаємодії «лектор – слухачі», внаслідок якого останні здійснюють активні дії щодо здобуття знань, опираючись на попередні знання з різних дисциплін. Тобто студенти набувають знання через дію, активне мислення, спільну працю над розв'язанням поставленої проблеми. Діяльність викладача полягає в спрямуванні розумової діяльності студентів у заданому напрямі.

Методика підготовки до проблемної лекції передбачає ретельний вибір теми, оскільки не кожна тема дисципліни може мати проблемний характер. Доцільно ретельно опрацювати теоретичний, практичний, ілюстративний та інший навчальний матеріал, структурувати його і визначити складові проблемного характеру. Стиль викладання повинен бути партнерським, який передбачає співробітництво, співтворчість, ґрунтується на відносинах довіри між викладачем і студентом, їх спільній діяльності, професійному вдосконаленні обох сторін. При цьому створюються умови для ініціативи та саморозвитку студентів, які не тільки відображають набуті знання, але перетворюють їх на знаряддя для вирішення певної ситуації [4].

Слід зазначити, що методика підготовки студентів магістратури до викладання фахо-

вих дисциплін передбачає і вміння здійснювати самоосвіту.

Самоосвіта – фундамент професіонального зростання викладача як спеціаліста, формування в нього соціально ціннісних і професійно-значущих якостей [5, с. 37].

Методична самоосвіта спрямовується на поліпшення якості викладання свого предмету. Важливим стає вибір оптимальних форм організації, методів та засобів навчання. В процесі відбору того, що складає сутність методичної самоосвіти, важливо знати, як викладався цей предмет у попередні часи, що можна використати сьогодні, опираючись на досвід і знання попередніх поколінь викладачів. Ретроспективний теоретичний аналіз вітчизняної та зарубіжної літератури, результатів досліджень педагогічної практики дає можливість визначити професіоналізм як інтегровану якість, вважаючи, що це результат інтенсивної довготривалої педагогічної діяльності, і вона, як результат, передбачає високий рівень продуктивності праці.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Рівень підготовки викладача, опанування ним сучасною методикою викладання та володіння мультимедійними технологіями навчання сприятиме якісному викладанню фахових дисциплін, завдяки яким і формуються ключові компетенції майбутнього фахівця – підґрунтя його професіоналізму.

Список використаних джерел

1. Беленька Г. В. Інтерактивні прийоми викладання навчальної дисципліни у вищій школі / Г. В. Беленька. — К. : СП «ЧИП», 2001. — 118 с.
2. Карпова Е. Е. Теоретичні засади індивідуалізації професійної підготовки майбутніх педагогів в умовах заочного навчання у вищому навчальному закладі: монографія / Е. Е. Карпова, В. В. Нестеренко. — Одеса : видавець Букаєв Вадим Вікторович, 2012. — 196 с.
3. Краевский В. В. Основы обучения. Дидактика и методика: учебн. пособие для студентов высших учебных заведений / В. В. Краевский, А. В. Хуторской. — М. : Издательский центр «Академия», 2007. — 352 с.
4. Махінова М. В. Інтерактивний підхід при читанні лекцій [Електронний ресурс]. — Режим доступу: www.rusnauka.com/31.../73210.doc.htm. — Загол. з екрану.
5. Подласый И. П. Педагогика. Новый курс : учебник для студ. высш. учебн. завед., в 2 кн. / И. П. Подласый. — М. : Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2003. — 576 с.
6. Хуторской А. Современная дидактика / А. Хуторской. — Москва — Харьков — Минск, 2001. — 544 с.

STEPANOVA T. M.
Mykolaiv

METHODS OF TRAINING MASTER COURSE STUDENTS TO TEACH SPECIALIZED DISCIPLINES

The article deals with certain scientific approaches to the problem of preparing master course students to teaching activity. The author also determines the essence, the meaning and the key competences of a future preschool education specialist. The article provides a list of specialized disciplines which enable the professional growth of a future teacher and their methodical culture is formed. An attention is given to interactive lectures which will enable to combine the leading role of a teacher with a high activeness of a student.

Key words: teaching activity, professional training, interactive lecture, educational competences, methodical culture, methodical training.

СТЕПАНОВА Т. М.
г. Николаев

МЕТОДИЧЕСКАЯ ПОДГОТОВКА СТУДЕНТОВ МАГИСТРАТУРЫ К ПРЕПОДАВАНИЮ ДИСЦИПЛИН ПО СПЕЦИАЛЬНОСТИ

В статье раскрываются отдельные взгляды ученых на проблему подготовки студентов магистратуры к преподавательской деятельности. Определяется сущность, значение и характеристика ключевых компетенций будущего специалиста в области дошкольного образования. Подается перечень дисциплин по специальности, благодаря которым осуществляется профессиональный рост будущего преподавателя, формируется его методическая культура. Обращается внимание на чтение интерактивных лекций как таких, что позволят соединить руководящую роль преподавателя с высокой активностью студентов.

Ключевые слова: преподавательская деятельность, профессиональная подготовка, интерактивная лекция, образовательные компетенции, методическая культура, методическая подготовка.

Стаття надійшла до редколегії 03.04.2014

УДК 316.362.31+373.2.091

СУЯТИНОВА К. Є.
м. Кривий Ріг

ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ ДИТИНИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В СІМ'ЯХ РОЗЛУЧЕНИХ БАТЬКІВ

У статті розглядаються проблеми формування особистості дитини дошкільного віку. Автор порушує питання соціалізації дошкільників у сім'ї як у найпершому соціальному інституті. Автор вказує на недоліки сучасних сімей, розкриває функції сім'ї. Подає характеристику материнської неповної сім'ї та батьківської неповної сім'ї. Розкриває негативний вплив розлученої сім'ї на формування особистості дитини дошкільного віку.

Ключові слова: сім'я, соціальний інститут, соціальна група, функції сім'ї, соціалізація, фактори соціалізації, розлучення, материнська неповна сім'я, батьківська неповна сім'я, особистість дитини дошкільного віку.

Постановка проблеми. Сім'я є багатоаспектним соціальним утворенням, що поєднує в собі якості соціального інституту, соціальної організації, соціальної структури та малої соціальної групи. Вона знаходиться на перетині структур при вивченні соціуму з тієї чи іншої позиції, на перетині макро- і мікроаналізу. Фундаментальна якість сім'ї – виконання ролі посередника між суспільством і особистістю, зняття протиріччя між особистістю і державою через інтереси сім'ї як автономного цілісного соціального інституту.

Як структурна одиниця сім'я віддзеркалює загальний стан суспільства, суперечності й наслідки процесів, що відбуваються у ньому. Унікальність сім'ї як соціального інституту

зумовлена довготривалою і глибокою взаємодією між батьками та дітьми. Сім'я є найбільш стійкою суспільною мікрогрупою для дитини протягом усього періоду її становлення. Проте, сучасна сім'я недостатньо справляється з функціями інституту первинної соціалізації дитини з низки різних причин, а саме: матеріальні і психолого-педагогічні проблеми, зміна ціннісних орієнтацій, втрата стабільності й історичної значущості функцій сім'ї, цивільні шлюби, неповні, кризові сім'ї, позбавлення батьківських прав, поширення соціального сирітства, насилля в сім'ї, розлучення.

Вітчизняні вчені (Б. Псавко, М. Солоннов, П. Старожицький, Б. Урланіс, А. Харчев, Л. Чуйко, М. Юркевич та ін.), а також зарубіжні педа-